

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร (คลินิกพืช)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

๑. ความเป็นมา/พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือ นวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมาย ที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุดสร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่กราบบังคมทูลถวาย แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุญาตฯ ทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้เข้าร่วมโครงการ โดยการออกให้บริการคลินิกพืช มีการแจกเอกสารทางวิชาการ และรับปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในด้านการผลิตพืชให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการผลิตพืชได้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานวิจัยพัฒนาและงานบริการจัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ตลอดจนเพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการนักวิชาการ แต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และการบัญชี ฯลฯ ทำให้การบริการทางวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จสามารถกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัวและยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการทางด้านพืชตามความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่
๒. เพื่อถ่ายทอดงานวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีทางด้านพืชให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้ ปรับใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต
๓. เพื่อให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านพืชที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๔.๒พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ :

สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑งบปกติกรมวิชาการเกษตร

งบปกติของหน่วยงานที่ได้รับจำนวน ๕๐,๐๐๐บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
ไม่มี
- มูลนิธิชัยพัฒนา
ไม่มี
- อื่นๆ (ระบุ)
ไม่มี

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑กิจกรรม ศึกษา /ทดสอบ

ไม่มี

๗.๒กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒.๑แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ไม่มี

๗.๒.๒การฝึกอบรม

ไม่มี

๗.๒.๓การเป็นวิทยากร

ไม่มี

๗.๒.๔การผลิตสื่อ / โสตทัศนอุปกรณ์

๗.๒.๕ การจัดนิทรรศการ

ได้ดำเนินโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โดยการออกให้บริการและจัดบอร์ดทางวิชาการร่วมกับโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เพื่อถ่ายทอดความรู้จากงานวิจัยสู่เกษตรกรและให้คำแนะนำเพื่อไปปรับใช้ในกระบวนการผลิตของเกษตรกร ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลพืชผักไม้ผล ปาล์มน้ำมัน การใช้หมอนแดงในนาข้าว พร้อมแจกเอกสาร คู่มือ ให้แก่เกษตรกรผู้ที่เข้ารับบริการ ตลอดจนติดตามผลการให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่

จากการร่วมโครงการ หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชนจังหวัดตรัง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๓๓๘ ราย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๖๕๔ ราย ซึ่งในรอบ ๑๒ เดือนที่ผ่านมา (ตุลาคม ๒๕๖๑ – กันยายน ๒๕๖๒) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง ได้ออกให้บริการวิชาการด้านพืช จำนวน ๔ ครั้งและได้ตรวจติดตามเกษตรกรที่มีปัญหาด้านพืช จำนวน ๖๐ ราย ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดตรัง (ต.ค. ๖๑ – ก.ย.๖๒)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกร ใช้บริการ	ติดตาม ต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	๒๔ ม.ค.๖๒	โรงเรียนบ้านคลองลู ม.๗ ต.คลองลู อ.กันตัง จ.ตรัง	๑๘๒	๒๐
๒	๒๗ – ๒๘ มี.ค.๖๒	วัดสาภิการาม ม.๙ ต.โคกหล่อ อ.เมือง จ.ตรัง	๑๗๕	๒๐

๓	๒๑-๒๒ พ.ค.๖๒	โรงเรียนบ้านลิพัง ม.๗ ต.ลิพัง อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	๒๐๓	๒๐
๔	๑ ส.ค.๖๒	สวนสน๑๐๐ปี ม.๕ ต.หาดสำราญ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง	๙๔	-
รวม			๖๕๔	๖๐

ตารางที่ ๒ การออกให้บริการโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชน
จังหวัดตรัง”

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกรใช้ บริการ
๑	๒๑ มี.ค.๖๒	วัดทุ่งใหญ่ ม.๓ ต.ท่าสะบ้า อ.วังวิเศษ จ.ตรัง	๕๓
๒	๒๕ เม.ย.๖๒	โรงเรียนวัดควนสีนวล ม.๗ ต.นาข้าวเสีย อ.นาโยง จ.ตรัง	๑๒๘
๓	๒๐ มิ.ย.๖๒	โรงเรียนบ้านลำช้าง ม.๑ ต.เขาไพร อ.รัษฎา จ.ตรัง	๑๕๗
๔	๑๘ ก.ค.๖๒	อบต.เขาไม้แก้ว ม.๑ ต.เขาไม้แก้ว อ.สิเกา จ.ตรัง	๔๒
๕	๒๒ ส.ค.๖๒	โรงเรียนบ้านทุ่งต่อ ต.ทุ่งต่อ อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	๑๓๐
รวม			๕๑๐

ตารางสรุปผลการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕)

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการให้บริการ
ปาล์มน้ำมัน	โรคทะลายเน่า	- แนะนำให้เกษตรกรสำรวจแปลงเมื่อมะทะลายเน่าให้ตัดออกแล้วนำไปเผาทำลายนอกแปลง - ตัดใบออกตามกำหนด เพื่อให้แปลงโปร่งในหน้าฝนตัดทะลายตามกำหนด
	การขาดธาตุโปแตสเซียม	-แนะนำให้ใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมในแปลงปาล์มน้ำมัน
ลองกอง	ผลแตก ผลเน่า	-แนะนำให้ตัดแต่งผลลองกอง -แนะนำให้ปลิดลองกองที่เป็นโรคทิ้งนอกแปลง -แนะนำให้ฉีดยากำจัดเชื้อรา
	โรคราดำ	-พ่นด้วยกำมะถันผงหรือคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ เมื่อผลโตพ่นด้วยคาร์เบนดาซิม
พริก	โรคกุ้งแห้งหรือแอนแทรคโนส	- ควรใช้แคลเซียมโบรอน ๒๐ % โดยช่วงที่พริกออกดอก ให้ฉีดพ่น ๗ วัน/ครั้ง และเมื่อพริกมีผล ให้ฉีดพ่น ๑๐ วัน /ครั้ง - ควบคุมโรคโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยขยายในน้ำเพื่อเอาสปอร์ออกจาก วัสดุ (ข้าวฟ่าง ข้าวโพด) กรองเอาแต่น้ำ และผสมสารจับใบฉีดพ่นทุกๆ 5 - 7 วันโดยฉีดพ่นในช่วงเย็น หรือใช้เชื้อแบคทีเรียบีเอส (บาซิลลัส ซับทิลิส) อัตราการใช้ตามฉลาก เมื่อเริ่มพบอาการของโรคให้ฉีดพ่น บริเวณที่เกิดอาการของโรคทั้งนี้ควรผสมสารจับใบ และฉีดพ่นในช่วงเย็น - ใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราพ่นทุก ๑-๒ อาทิตย์ต่อครั้ง ซึ่งมียาที่ใช้ได้ ผลดี เช่น ไดโพลทาแทน ๘๐% WP. ในอัตราส่วนประมาณ ๓๐ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร เบนเลท อัตราส่วนประมาณ ๖ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร ไชเนป ๘๐% WP. อัตราส่วนประมาณ ๖๐ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นควรคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารแมนโคเซบ
	เพลี้ยไฟเข้าทำลาย	-ใช้คาร์บาริลฉีดพ่น เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟระบาด พ่นทุกๆ ๗-๑๐วัน
ผักกาดขาว	หนอนกระทู้ผัก	-แนะนำให้ไถตากดินและเก็บเศษซากพืชออกจากแปลง -แนะนำให้ใช้บีที อัตรา ๔๐-๘๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นห่างกัน ๗ วันครั้ง
ผักคะน้า	หนอนใยผัก	-ติดกับดักกาวเหนียวสีเหลือง -ใช้สปิโนแซด อัตรา ๒๐-๓๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
	เชื้อราเข้าทำลาย	-ก่อนปลูกควรแช่เมล็ดในน้ำอุ่น (อุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส)นาน ๒๐-๓๐ นาที

		-เมื่อพบการระบาดของในแปลงควรพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช
ถั่วฝักยาว	ราสนิม	-ไม่ปลูกพืชแน่นจนเกินไป -ทำความสะอาดแปลงปลูก กำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรค -เมื่อพบการระบาด ใช้กำมะถันผงละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐กรัม/น้ำ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง
	ราแป้ง	-แนะนำให้ใช้กำมะถันผงละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง -ใช้คาร์ราเทนหรือซาพรอน ฉีดพ่น ๕-๑๐ วันครั้ง
	หนอนเจาะฝักถั่ว	-แนะนำให้ใช้ไถพรวนและตากดินก่อนปลูก -ใช้เบต้าไซฟลูทริน ๒.๕ %EC อัตรา ๓๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสารติดต่อกัน ๒ ครั้ง ห่างกัน ๗ วัน
มะเขือ	หนอนเจาะผลมะเขือ	-แนะนำให้เก็บยอดและผลที่ถูกทำลายทิ้งนอกแปลง -ให้ใช้เบต้าไซฟลูทริน ๒.๕%EC อัตรา ๘๐ กรัม/น้ำ๒๐ ลิตร
ข้าวโพด	หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด	-แนะนำให้ใช้สารสไปนีโทแรม (spinetoram) 12%SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร - สารคลอแรนทรานิลิโพรล (chlorantraniliprole)5.17%SCอัตรา 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร -ควรพ่นสารฆ่าแมลงในช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ หนอนออกจากที่หลบซ่อน -เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัสทูริงเจนซิส(Bt)สายพันธุ์ไอซาไว หรือสายพันธุ์เคอร์สตากี อัตรา 80m กรัมต่อน้ำ20ลิตร พ่นทุก7วัน เมื่อพบการระบาด -ใช้แมลงตัวห้ำในการทำลาย มวนพิฆาต และมวน เพชฌฆาต

๗.๓กิจกรรมผลิตและการขยายพันธุ์พืช

ไม่มี

๗.๔กิจกรรมประสานงาน ติดตามและประเมินผล

มีการประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ และกรณีการให้บริการต่อเนื่องดำเนินการ โดยติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อเข้าติดตาม เยี่ยมชม และประเมินผลการแก้ปัญหาของเกษตรกร รวมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนกว่าเกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไม่มี

๘.ผลสำเร็จ /ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้ออกให้บริการคลินิกพืช โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ให้ คำปรึกษา แนะนำการปลูกพืช การให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาโรคพืช และมีเกษตรกรใช้บริการ คลินิกพืช จำนวน ๖๕๔ ราย ได้ทำการตรวจติดตามเกษตรกรที่มีปัญหาโรคพืช จำนวน ๖๐ ราย

๙.ปัญหา/อุปสรรค

ไม่มี

ภาพกิจกรรม

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ ณ โรงเรียนบ้านคลองลู หมู่ที่ ๗ ตำบลคลองลู อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒
ณ วัดสาริการามหมู่ที่ ๙ ตำบลโคกหล่อ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๑-๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๒
ณ โรงเรียนบ้านลิพัง ม.๗ ตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒
ณ สวนสน ๑๐๐ ปี ม.๕ ตำบลหาดสำราญ อำเภอสทิงพระ จังหวัดตรัง

คลินิกพืช

ติดตามคลินิก ๐๕

